

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็นระยะเวลาดำเนินการดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะการเตรียมการ (Pre-research Phase) มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

1. การคัดเลือกพื้นที่วิจัย

ในการคัดเลือกเครือข่ายระดับตำบลของกองทุนหมู่บ้าน ในตำบลเพชรชมพู กิ่งอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่วิจัย เนื่องจากผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าไปสอบถามความต้องการของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนที่จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย จากการประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่จัดโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนกิ่งอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร ในวันที่ 15 มกราคม 2547 ได้มีโอกาสพูดคุยกับประธานและกรรมการเครือข่ายของตำบลเพชรชมพู ถึงสภาพและปัญหาของเครือข่ายกองทุน ว่าเครือข่ายนั้นได้รับการจัดตั้งจากหน่วยงานของรัฐ แต่ยังไม่ได้มีการดำเนินการใดๆ ที่เป็นการบริหารจัดการเครือข่าย ยังไม่มีรูปแบบของการดำเนินงาน ยังไม่มีข้อบังคับ และยังไม่เคยมีการประชุมที่เป็นลักษณะของเครือข่าย จึงเห็นร่วมกันว่า ควรจะต้องมีการพัฒนาเครือข่ายกองทุน แต่จะมีการพัฒนาอย่างไร จะต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันอีกครั้ง

2. ประชุมชี้แจงผู้นำชุมชน

เมื่อผู้วิจัยได้เลือกตำบลเพชรชมพูเป็นพื้นที่วิจัยแล้ว จึงขอให้ประธานคณะกรรมการเครือข่ายกองทุน จัดให้มีการประชุมเครือข่ายระดับตำบลของกองทุนหมู่บ้านตำบลเพชรชมพู กิ่งอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร โดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมในการประชุมเครือข่ายกองทุนดังกล่าว ได้มีโอกาสชี้แจงและสร้างความเข้าใจกับคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและประโยชน์ที่จะได้คาดว่าจะได้รับ และมีผลทำให้คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนมีแนวทางในการดำเนินงาน เกิดการพัฒนาเครือข่ายและกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งคณะกรรมการ

เครือข่ายกองทุนได้ตกลงร่วมกันที่จะเข้าร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายระดับตำบลของกองทุนหมู่บ้านในตำบลเพชรชมพูประสบความสำเร็จ และคณะกรรมการเครือข่ายกองทุน สามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของเครือข่ายกองทุนต่อไป

3. สร้างทีมงาน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหาและการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่าย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จำเป็นต้องสร้างทีมงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการลงพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ทีมงานมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการทำงาน เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์ของการวิจัย และผลที่คาดว่าจะได้รับ เพื่อการประสานแผนงานให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน

มีขั้นตอนในการสร้างทีมงานดังนี้

1. เลือกทีมงานที่สมัครใจในการทำงานวิจัย คือ เป็นเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน 1 คน คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนทั้งหมด 16 คน และผู้วิจัยหลัก 1 คน รวมเป็น 18 คน
2. จัดให้มีการประชุมทีมงาน ให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงวิธีการวิจัยเพื่อหาข้อความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้ข้อสรุปประเด็นให้มีความเข้าใจในวิธีการวิจัยที่เป็นแนวทางเดียวกัน ก่อนลงพื้นที่ดำเนินการวิจัย โดยยึดหลักการในการประชุมชมดังนี้
  - 2.1 ยอมรับความหลากหลายในความคิดเห็นของทีมงาน
  - 2.2 ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
  - 2.3 ข้อตกลงร่วมกันในการทำงาน ถ้ามีปัญหาระหว่างทีมผู้วิจัย ให้อภิปรายเหตุผลแล้วสรุปโดยใช้เสียงข้างมากเป็นหลักในการตัดสินใจ

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย

หลังจากทีมผู้วิจัยได้มีการเตรียมการในระยะที่ 1 และได้ข้อสรุปถึงวิธีการดำเนินงานวิจัยแล้วจึงเข้าสนามเพื่อดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาของเครือข่ายระดับตำบลของตำบลเพชรชมพู มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

คณะกรรมการเครือข่ายระดับตำบล ทั้งหมด 16 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งสำนักงานพัฒนาชุมชนกิ่งอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้และศึกษาสภาพและปัญหาของเครือข่ายระดับตำบล คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยใช้เทคนิคแผนที่ความคิด (Mind mapping) และตารางจัดลำดับ (Matrix Ranking)

3. วิธีการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

1. ได้กำหนดหัวข้อและประเด็นที่จะประชุม คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม และด้านการประสานงาน

2. กำหนดให้มีการประชุมเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเครือข่ายกองทุนจำนวน 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง และทบทวนอีกครั้งในการประชุมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายกองทุน

3. ให้ประธานเครือข่ายกองทุน หรือผู้ที่คณะกรรมการเครือข่ายกองทุนมอบหมาย เป็นผู้นำในการประชุม กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนและนำไปสู่ข้อสรุปของการประชุม

ขั้นดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้นำการประชุม สร้างกระบวนการประชุมดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างความเข้าใจระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมและร่วมกันสร้างกติกาในการประชุม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

2. เสนอหัวข้อ/ประเด็นย่อยที่ต้องการให้อภิปรายและกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นเต็มที่ ทัวถึงและเท่าเทียม ด้วยความเคารพในข้อคิดเห็นของทุกคน

3. ถ้าความเห็นหรือข้อเสนอแนะใดๆ ทั้งของบุคคลหรือของกลุ่มต้องได้รับการบันทึกอย่างเปิดเผย เช่น บันทึกลงกระดาษฟาง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เห็นทั่วกัน และตรวจสอบได้ว่าถูกต้อง ถ้าจะมีการแก้ไขข้อเสนอแนะหรือข้อสรุปใดๆ นั้นเป็นเรื่องของผู้เข้าประชุมจริง

4. ผู้นำการประชุมต้องสังเกตและเข้าใจสถานการณ์ และแก้ไขความอึดอัด ความไม่สบายใจ หรือความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในที่ประชุม และพร้อมจะยืดหยุ่นหรือเปลี่ยนแปลงกติกาบางอย่าง

5. ผู้นำการประชุมต้องกระตือรือร้นแสดงความจริงใจและยอมรับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

6. จัดหมวดหมู่ของข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะแล้วให้ผู้เข้าประชุมตรวจสอบ
จนยอมรับว่าถูกต้อง

ขั้นประเมินผล

1. ประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการประชุม เพื่อดูว่าผู้เข้าประชุมบรรลุผล
อะไรบ้าง และพอใจเพียงใด ตรงกับที่คาดหวังหรือไม่

2. ติดตามประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการประชุม ในการประชุมครั้งต่อไป
โดยจัดให้มีเวลาในการทบทวน เพื่อติดตามดูประเด็นอื่นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการประชุม เพราะ
หากเกิดความประทับใจในทางไม่ดีขึ้น โดยไม่ได้ติดตามแก้ไขทันที จะกลายเป็นความไม่พอใจ
ในวงกว้าง และเป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์และประเมินสภาพและปัญหาของเครือข่ายระดับตำบลจากการ
ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

4.2 สรุปสภาพและปัญหาของเครือข่ายกองทุนและจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน
ในการแก้ไขปัญหา

5. การนำเสนอข้อมูล

5.1 นำเสนอข้อมูลเป็นเชิงบรรยายของการทำ Workshop

5.2 นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและรูปภาพ

**ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพและปัญหากองทุน ในตำบลเพชรชมพู มีขั้นตอนและ
วิธีดำเนินการดังนี้**

1. ผู้ให้ข้อมูล

1.1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านในตำบลเพชรชมพูที่เข้าร่วมประชุม

1.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 9 กองทุน ของตำบลเพชรชมพูที่เข้าร่วมประชุม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อศึกษาสภาพและปัญหา

แบบมีส่วนร่วมของกองทุนใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้เทคนิค
Mind Mapping และ Matrix Ranking

3. วิธีการดำเนินงาน

1. ใช้เวทีการประชุมประจำเดือนหรือเวทีที่คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีขึ้น
ดำเนินการสนทนากลุ่ม ดังนี้

ขั้นเตรียมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ได้กำหนดหัวข้อและประเด็นที่จะประชุม คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วม
2. กำหนดให้มีการประชุมจำนวน 9 ครั้ง 9 กองทุน ใช้เวลาประมาณกองทุนละ 2-3 ชั่วโมง
3. ผู้นำการประชุมและการสรุปอภิปรายผล คือ คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน ที่มีความสมัครใจและมีความพร้อม หมุนเวียนสลับเปลี่ยนกัน กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนและนำไปสู่ข้อสรุปของการประชุม
4. ใช้เวทีการประชุมประจำเดือนหรือเวทีที่คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีขึ้น ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยแบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็นกลุ่ม แต่ต้องไม่เกินกลุ่มละ 12 คน มีกลุ่มที่เป็นคณะกรรมการกองทุน 1 กลุ่ม และแบ่งทีมผู้วิจัยรับผิดชอบดูแลของแต่ละกลุ่ม จากนั้นส่งตัวแทนของกลุ่มร่วมกันอภิปรายผลของกลุ่ม

ขั้นดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่ม

1. ผู้นำการประชุม และทีมงานต้องลำดับประเด็นการสนทนาไว้คร่าวๆ คือ ชี้แจงและสร้างความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการประชุม ความสำคัญของการพัฒนาเครือข่ายกองทุน และประเด็นที่ต้องการศึกษาในการประชุมครั้งนี้ และในการสนทนาต้องขอความร่วมมือและสร้างบรรยากาศให้มีความเป็นกันเอง
  2. ชี้แจงกติกาในการสนทนา เช่น พูดชัดๆ เสียงดัง และพูดทีละคน และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้พูด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ไม่ต้องปิดบัง สามารถแสดงความคิดเห็นโดยเสรี
  3. จากนั้นให้แยกย้ายตามกลุ่มเพื่อบอกถึงสภาพของกองทุน และปัญหาของกองทุนขณะนี้ว่าเป็นอย่างไรบันทึกลงในกระดาษฟาง โดยให้ทีมผู้วิจัยเข้าไปสร้างความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษาและกระตุ้นให้เกิดการแสดงความคิดเห็น
  4. จากนั้นให้นำกระดาษฟางมาขึ้นบนกระดานให้ทุกคนได้รับทราบ และตัวแทนของกลุ่มเป็นผู้มาบอกสภาพและปัญหาของกองทุนของกลุ่ม
2. เมื่อได้สภาพและปัญหาจากการแบ่งกลุ่มย่อยในการสนทนากลุ่มของการประชุมของกองทุนหมู่บ้านแล้ว คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน ร่วมกันสรุปสภาพและปัญหาของแต่ละกลุ่มเป็นสภาพและปัญหาของกองทุน จากนั้นสรุปเป็นสภาพและปัญหาในระดับตำบล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์สภาพและปัญหาของกองทุนจากการทำ Focus Group Discussion

4.2 สรุปสภาพและปัญหาของกองทุนของกลุ่มเป็นระดับกองทุน

4.3 ประเมินสภาพและปัญหาที่กองทุนสามารถแก้ไขได้ และเครือข่ายสามารถแก้ไขได้ หรือส่วนที่ต้องได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการแก้ไข

5. การนำเสนอข้อมูล

5.1 นำเสนอข้อมูลเป็นเชิงบรรยาย ของการทำ Focus Group Discussion

5.2 นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางและรูปภาพ

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายระดับตำบล มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล

คณะกรรมการเครือข่ายระดับตำบล ทั้งหมด 16 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานพัฒนาชุมชนกิ่งอำเภอโกสุมพินคร และตัวแทนกองทุนที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกองทุนละ 1-2 คน จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายระดับตำบล คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) โดยใช้เทคนิค SWOT

3. วิธีการดำเนินงาน

ขั้นเตรียมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

1. กำหนดให้คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน ตัวแทนกองทุนที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก ได้ทบทวนสภาพและปัญหาเครือข่ายกองทุน วิเคราะห์ ศักยภาพของเครือข่ายกองทุน โดยจัดให้มีการประชุม จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

1.1 ครั้งที่ 1 ประชุมเพื่อทบทวนสภาพและปัญหาเครือข่าย วิเคราะห์ ศักยภาพเครือข่าย และนำผลการทบทวน และผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเครือข่ายกองทุน มาวิเคราะห์และประเมิน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายกองทุน โดยใช้เวลา 4 ชั่วโมง โดยก่อนการจัดให้มีการประชุมทบทวน ได้จัดทำสรุปสภาพและปัญหาเครือข่าย สภาพและปัญหากองทุน แจกให้คณะกรรมการเครือข่าย และตัวแทนของกองทุนได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนประมาณ 5 วัน

1.2 ครั้งที่ 2 ประชุมเพื่อวิพากษ์แผนพัฒนาเครือข่าย โดย คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน และตัวแทนของกองทุนที่ได้รับคัดเลือกจากสมาชิกกองทุน โดยใช้เวลา 2 ชั่วโมง

1.3 ครั้งที่ 3 ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายกองทุน และคณะกรรมการกองทุนในตำบลเพชรชมพู เพื่อวิพากษ์แผนพัฒนาเครือข่ายกองทุน ใช้เวลา 5 ชั่วโมง

2. ประธานเครือข่ายกองทุน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้นำ ในการประชุม กระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนและนำไปสู่ข้อสรุปของการประชุม

ขั้นดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

ผู้นำการประชุม สร้างกระบวนการประชุมดังนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างความเข้าใจระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมและร่วมกัน สร้างกติกาในการประชุม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม

2. ประธานเครือข่ายกองทุน มีหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้แสดง ความคิดเห็นอย่างเต็มที่ ทัวถึงและเท่าเทียม ด้วยความเคารพในข้อคิดเห็นของทุกคน

3. ถ้าความเห็นหรือข้อเสนอแนะใดๆ ทั้งของบุคคลหรือของกลุ่มต้องได้รับการบันทึกอย่างเปิดเผย เช่น บันทึกกลางฝา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เห็นทั่วกัน และตรวจสอบ 'ได้ว่าถูกต้องไม่ถูกบิดเบือน ถ้าจะมีการแก้ไขข้อเสนอแนะหรือข้อสรุปใดๆนั้น เป็นเรื่องของ ผู้เข้าประชุมจริง ไม่มีการบิดเบือนไป

4. ผู้นำการประชุมต้องสังเกตและเข้าใจสถานการณ์ และแก้ไขความอึดอัด ความไม่สบายใจ หรือความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นในที่ประชุม และพร้อมจะยืดหยุ่นหรือ เปลี่ยนแปลงกติกาบางอย่าง

5. ผู้นำการประชุมต้องกระตุ้นหรือรื้อฟื้นแสดงความจริงใจและยอมรับกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุมอย่างแท้จริง

6. จัดหมวดหมู่ของข้อคิดเห็น จัดทำเป็นข้อสรุป ข้อเสนอแนะแล้วให้ ผู้เข้าประชุมตรวจสอบจนยอมรับว่าถูกต้อง

การวิเคราะห์ศักยภาพของเครือข่ายกองทุนดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ทราบสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันของเครือข่าย ว่าควรจะกำหนดทิศทางในการพัฒนาไปอย่างไร โดยใช้ข้อมูลจากการทำ Focus Group Discussion เป็นฐานเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนเครือข่าย โดยเริ่มจาก

1.1 ตัว "S" ย่อมาจากคำว่า "Strength" คือ มี "จุดแข็ง" หรือจุดเด่น
อะไรบ้างที่เสริมสร้างให้เครือข่ายกองทุนแข็งแรง

1.2 ตัว "W" ย่อมาจากคำว่า "Weakness" หมายถึง "จุดอ่อน"
ของเครือข่ายกองทุน ที่มีผลกระทบกับเครือข่ายกองทุนในการดำเนินงาน

1.3 ตัว "O" ย่อมาจากคำว่า "Opportunity" หมายถึง "โอกาส"
ที่เครือข่ายกองทุนจะได้รับการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจจะเป็นความพร้อมและศักยภาพ
ของบุคลากรในปัจจุบัน

1.4 ตัว "T" ย่อมาจากคำว่า "Threat" หมายถึง "อุปสรรค" แรงกดดัน
หรืออันตรายที่บั่นทอนความเจริญก้าวหน้าของเครือข่ายกองทุน ซึ่งเป็นเรื่องที่เครือข่ายกองทุน
จะต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SWOT นั้น มีขั้นตอน 4 ขั้น ที่สำคัญคือ

2.1 วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคเครือข่ายกองทุน

2.2 กำหนดทางเลือกของเครือข่ายกองทุน

2.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของเครือข่ายกองทุน

การจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายระดับตำบลของกองทุนหมู่บ้าน ในตำบลเพชรชมพู
กิ่งอำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร

1. คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน และตัวแทนกองทุนที่ได้รับการคัดเลือก
จากสมาชิก ร่วมกันกำหนดหัวข้อในการจัดทำแผนดังนี้

1.1 ชื่อแผน

1.2 ความเป็นมา

1.3 วัตถุประสงค์

1.4 แนวทางการดำเนินงาน

1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน

1.6 งบประมาณ

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.8 ผู้รับผิดชอบและประสานงาน

2. คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน และตัวแทนของกองทุน นำผล
การวิเคราะห์และประเมินสภาพและปัญหาเครือข่ายกองทุน สภาพและปัญหากองทุน และ
ศักยภาพเครือข่ายกองทุน มาร่วมกันกำหนดเป็นแผนพัฒนาเครือข่ายกองทุน

3. คณะกรรมการเครือข่ายกองทุน และตัวแทนของกองทุน ร่วมกันวิพากษ์
แผนพัฒนาเครือข่ายที่ร่วมกันจัดทำขึ้น

4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในตำบลเพชรชมพู กิ่งอำเภอโกสุมพิณคร
จังหวัดกำแพงเพชร ร่วมกันวิพากษ์แผนพัฒนาเครือข่าย

ขั้นประเมินผล

1. ประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการประชุม เพื่อดูว่าผู้เข้าประชุมบรรลุผล
อะไรบ้าง และพอใจเพียงใด จะตรงกับที่ผู้จัดคาดหวังหรือไม่

2. อาจติดตามประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการประชุมแล้ว 1-2 วัน หรือ
การประชุมครั้งต่อไป เพื่อติดตามดูประเด็นอื่นที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการประชุม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดระบบของเนื้อหาเป็นขั้นตอนที่
สามารถเข้าใจได้ง่าย ผลที่ได้จากการประชุม คือ แผนของเครือข่ายระดับตำบลและมีการวิพากษ์
แผนโดยคณะกรรมการเครือข่าย และคณะกรรมการกองทุน

5. การนำเสนอข้อมูล

5.1 นำเสนอข้อมูลเป็นเชิงบรรยาย ของการทำ Workshop

5.2 นำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง รูปภาพ และแผนพัฒนาเครือข่าย